

Cetățeanu Alexandru 1
Alina Agafiței 6
Mihaela Albu 8
Svetlana Aliluieva 9
Dana Anădan 14
Lia-Maria Andreiță 16
Ion Andreiță 20
Paul Androne 23
Ioan Barbu 26
(G-ra de brigă) Ioan C. Popa
Marian Barbu 31
Lucreția Berzintu 35
Adrian Botez 38
Ovidiu Bufnilă 43
Elena Buică 47
Victor Burde-Perivădeanu 50
George Canache 55
(Emil Străinu)
Iacob Cazacu-Istrati 62
Sorin Cerin 68
Jean-Yves Conrad 75
Monica Ligia Corleanca 85
Gheorghe Crețu 90
Gheorghe Cristea 92
Julia Deaconu 94
Ion Drăghici 95
Ștefan Dumitrescu 99
Evghenii Evtuşenco 102
Eugen Evu 106
Al Francisc 123
Daniela Gîfu 124
Doru Dinu Glăvan 127
Dimitrie Grama 128
Mariana Gurza 130
Ion Humă 132
Dumitru Hurubă 135
Dorel Lazăr 142
Corneliu Leu 143
(Constantin Lupeanu)
Andreea Maria Lupu 146
Octavian Lupu 148
Valeriu Matei 151
Nicolae Mătcaș 153
Boris Marian Mehr 156
Cristina Mihai Balaj 158
Alexandra Mihalache 160
Irina Lucia Mihalca 164
Nicoleta Milea 167
Victoria Milescu 169
Mihai Miron 171
Ban-Ki Moon 172
Tudor Nedelcea 173
Livia Nemțeanu 177
Marian Nencescu 182
Ion Nete 185
Miruna Ognărescu 190
Dariusz Pacak 192
Ion Pachiea-Tatomirescu 196
Mariana Pândaru 204
Muguraș Maria Petrescu 206

Andrei Pippidi 217
(Jacques Bouchard)
Florentin Popescu 243
Virginia Vini Popescu 248
Theodor Răpan 251
Georgeta Resteman 254
George Roca 256
Viorel Roman 272
Harry Ross 274
Melania Rusu Caragioiu 277
Constantin Rusu 279
Lucia Sav 281
Marin Scarlat 283
Dorel Schor 286
(Sami Briss)
Virgil Șerbu Cisteianu 287
Anca Sîrghie 289
Florentin Smarandache 292
Anton Soare 294
(Gilles Duguay)
Marcus Solomon 296
Beatrice Silvia Sorescu 301
George Stanca 303
Passionaria Stoicescu 306
Cătălina Stroe 308
Geo Stroe 313
Camelia Suruianu 316
Valentin Tașcu 321
Emilia Țuțuianu 322
Isabela Vasiliu Scraba 325
Ștefan Vișan 327
Leonard I. Voicu 331
Adriana Weimer 334
Diverse 337

14
ACSR
2001 - 2015

Destine Literare

www.scriitoriiromani.com

Revistă de cultură editată de Asociația Canadiană a Scriitorilor Români
ANUL 8 • NR. 63-66 • APR. - IUN. • 2015

Înmormântarea a doi buni prieteni: *Corneliu Leu* și *Pompiliu Manea*

CETĂȚEANU Alexandru

Adio, dragi Prieteni!

Nu voi uita niciodată tristețea ce m-a cuprins în luna lui cireșar a anului 2015, la București! Am trecut oceanul cu bucurie, cu gândul la prietenii mei dragi pe care urma să-i întâlnesc în România. Pe unii i-am întâlnit, dar nu pe toți... Prima veste șocantă a venit ca un trăsnet! A murit Corneliu Leu! Nu mi-a venit să cred. Prietenul meu, poetul Theo Răpan era sigur că nu este un zvon, așa cum a fost cel despre Regina Angliei (un ziar a anunțat că a decedat!), dar mie tot nu mi-a venit să cred, sau mai bine zis, nu vroiam să accept ideea că Maestrul prieten (eu așa îi ziceam) a trecut în altă dimensiune.

L-am sunat la numărul pe care vorbeam de obicei. Nu mi-a răspuns dar peste câteva minute... apel de la numărul Maestrului! Un licăr de speranță – dar la capătul «firului» nu era vocea inconfundabilă a prietenului meu; era Tudor Leu, care mi-a confirmat că tatăl său nu mai este în viață și mi-a dat detaliile înmormântării. Ce trist! Împreună cu finul meu Ion Gheralia (pe care Maestrul îl simpatiza iar finul Ion îl admira nespun) am trecut pe la Târgul de flori, am cumpărat o frumoasă coroană din partea Asociației Canadiene a

Scriitorilor Români și am ajuns în timp la biserica Ghencea, înainte de a începe slujba, la ora 11.00. Cam puțini prieteni și colegi de breaslă la biserică! Se zice că participarea la înhumare depinde mult de starea vremii, dar în ziua de joi, 11 iunie 2015 oricine poate confirma că a fost o vreme superbă la București!

Aș fi vrut să spun câteva cuvinte, să fac o destăinuire, dar au vorbit numai doi din cei patru preoți care au oficiat slujba. Acum se poate dezvălui un secret bine păstrat (așa cum cer normele distinsei Academii Suedeze) – marele scriitor Corneliu Leu a fost propus de două ori pentru Premiul Nobel din partea ACSR. Anul acesta aveam mari speranțe de succes, dar... destinul a vrut altfel – să nu avem și noi, românii, bucuria unui Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură!

De la biserica Ghencea, l-am condus pe iubitul nostru prieten pe ultimul drum până la cimitirul Belu, Zona Scriitorilor (poziția 114, pentru cei care vor dori să aprindă o lumânare pentru marele decedat) și ne-am luat un ultim rămas bun. Gândurile mă poartă înapoi; nu de mult, Maestrul Leu îmi scria:

2015-04-30 5:29 GMT-04:00 CORNELIU LEU <leuc@upcmail.ro>:

Nu știi, dragă Alex dacă în pădurea de arțari găsești pelin, dar ar fi bine să pui în vin și să-ți pui sub pernă, ca să fii ferit de prostioarele care pe mine mă întristează, tocmai fiindcă te iubesc....

Apoi, în același email mă sfătuia :

"Știi că nu-l agreez pe Manolescu, dar iar îți dau exemplul lui: Cum ține cu dinții de funcție de foarte mulți ani și îi sfidează pe cei care-i cer s-o lase. Să nu faci cumva o asemenea prostie (de a mă retrace ca președinte al ACSR, n/a) după ce ai investit energie, timp și bani și ai suportat și mojiiciile altora...."

Îi voi asculta sfatul, evident, dacă voi fi reales.

Nu ştiu cum să-i spun cât de mult l-am iubit şi apreciat pe scriitorul patriot şi Omul Corneliu Leu. Dar cine nu-l iubea! Mesajul din China al marelui sinolog român Constantin Lupeanu o să vă convingă – poate fi citit la pagina 145. Mă simt deosebit de onorat că am avut şansa vieţii de a cunoaşte şi deveni prieten cu o personalitate de legendă precum Corneliu Leu, voi urma sfaturile sale înțelepte, inclusiv pe acesta de a... ”căuta pelin în pădurea de arţari” canadiană!

Drum bun spre Eternitate, scump Maestru Corneliu Leu! Nu te vom uita şi vom continua să luptăm pentru triumful adevărului în lume, pentru binele României şi pentru Limba Română, cum ne-ai învăţat!

Aşa să ne ajute Dumnezeu!

În această nefericită lună iunie au mai plecat spre cele sfinte – un drag prieten al familiei, Dem (Dumitru) Mihai, născut în Amărăşti ca şi mine, stabilit la Montreal (a murit la Sp. Fundeni, pierzând lupta cu un cancer nemilos la numai 55 de ani!), Diana Mihaela Raduţă (nepoata colegului nostru Ioan Barbu) la numai 41 de primăveri – şi băiatul prietenului meu din Germania, dr. Harold Hirschberger pe nume Toni Hirschberger în vârstă de numai 27 de ani! *Acciden !*, mi-a spus prietenul meu Harry, şi nu l-am întrebat mai mult – am rămas fără grai. Dumnezeu să-i odihnească în pace pe toţi aceşti prieteni dragi!

Pe prietenul meu de o viaţă Manea Pompiliu, primul meu şef după terminarea facultăţii, urma să-l văd la Cluj, după întoarcerea sa dintr-un lung voiaj de peste 100 de zile prin Europa, la volanul BMW-ului său puternic. Am ”colindat” împreună prin «Vechiul Continent», prin USA, prin China şi îl ştiam în formă, în ciuda apropierii «barierei» de 80 de ani. Îi mai trebuiau câteva luni să o depăşească – ar fi împlinit 80 de ani pe 7 octombrie. Dar, aşa îi era scris în Destin - să plece spre veşnicie în această lună de iunie, prin surprindere, fără nicio suferinţă – cred că este o mare răsplată de la Dumnezeu o asemenea «plecare» ! Ne-am despărţit pentru totdeauna de pe acest pământ la cimitirul Pipera, unde a fost înmormântat alături de iubita sa soţie Doina şi scumpul său nepot Alex, pe care l-a pierdut la numai 15 anişori în urma unei erori medicale. Drum bun spre Eternitate, drag prieten Pompi! Condoleanţe întregii familii !

Prietenul nostru comun, scriitorul Ioan Barbu l-a descris foarte bine pe regretatul nostru Pompi, aşa că îi «dau cuvântul» :

Ultima întâlnire

Totdeauna m-am mândrit cu prietenia universitarului Pompiliu Manea, prof. dr. ing., unul dintre cei mai uluitori performeri pe care i-am cunoscut: a deschis şi a prezentat în public prima colecţie din ţară de aparatură medicală, care îi poartă numele; în anul 1990, la 24 ianuarie, a întemeiat prima şi cea mai importantă firmă privată de aparatură medicală din România (TEMCO), cu sediul central în Cluj-Napoca şi cu 10 reprezentanţe în principalele centre medicale universitare din România; a elaborat peste 200 de articole şi lucrări ştiinţifice, publicate în ţară şi străinătate şi 11 cărţi (autor şi coautor), unele dintre acestea – „Instalaţii electromecanice în tehnica medicală”, „Economie şi Administraţie Sanitară” (sub redacţia dr. ec. Alexandru Popescu), „Colecţia de Aparatură Medicală «Pompiliu Manea»”, „Aparatura de Radiologie şi Imagistică Medicală” – fiind primele manuale destinate învăţământului tehnic-medical din România; a fondat şi a condus, ca director, „Revista de Economie şi Administraţie Sanitară”; a făcut înconjurul lumii, publicând apoi o carte unică în literatura de călătorie, ilustrată cu peste 700 de fotografii, „Peregrin pe cinci

continente”, primită cu unanime și meritate elogi; a luat parte la două expediții, la Polul Sud și la Polul Nord, călătorind „până la capătul pământului”, cum îi plăcea să spună. Joia trecută, s-a întors dintr-un inedit **TUR al CAPITALEROR EUROPEI**, la capătul a 102 zile petrecute în cele mai importante metropole ale continentului. A călătorit, la volanul autoturismului său, ori în avioane, trenuri, autocare sau nave maritime, ca să ducă din capitală în capitală mesajul clujenilor, ca ambasador al acestora, de a fi declarat orașul din inima Transilvaniei, în 2021, **CAPITALĂ CULTURALĂ EUROPEANĂ**. Era mândru de întreprinderea sa, a venit din această călătorie numai cu gânduri bune și laude, urmând să-și aștearnă însemnările într-o nouă carte. Vineri, sâmbătă și duminică până la amiază a avut timp să-mi vorbească pe îndelete despre ideile care urma să le aștearnă pe hârtie. Dar timpul n-a mai avut răbdare, cum se întâmplă deseori cu oamenii mari. A fost ultima noastră întâlnire. La prânz, duminică, din poarta Palatului TEMCO din Cluj-Napoca nu-i venea să ne despărțim. Parcă mai avea încă un cuvânt de spus, parcă mai avea încă un gând în suflet – sau poate numai așa să ne mai privească o clipă cu ochii săi mari, inteligenți și blânzi ca ai unei icoane. Vestea morții fulgerătoare a dragului meu frate și prieten Pompiliu Manea, primită luni, 15 iunie, în jurul orei 17.30, m-a pironit locului. Minute în șir m-am întrebat dacă nu e o farsă. Vorbisem cu el la telefon, duminică seara, după ce a ajuns acasă de la un spectacol de operă, iar eu mă aflam deja în Râmnic. Incredibilul se întâmplase. Dumnezeu l-a luat în dreapta Sa în chiar ziua când, cu 126 de ani în urmă, sufletul Poetului Nepereche s-a înălțat la Cer. Pompiliu Manea l-a iubit pe Eminescu așa cum și-a iubit părinții, surorile, soția, copiii și nepoții. „Dragostea mea față de Eminescu este una de care nu m-am vindecat toată viața și sunt sigur că nu mă voi vindeca nici când voi trece în lumea astrelor.” Adio, scump prieten! Drum bun în această călătorie fără întoarcere! Viața fără tine îmi va fi foarte grea. Mi-ai fost și-mi vei rămâne în suflet ca un uriaș cu fruntea în soare. În imensul senin unde te afli acum, sunt sigur că Dumnezeu ți-a încredințat un înger să te aibă mereu sub aripa Sa ocrotitoare. Prietenia noastră va curge înainte, fără amurg.

Ioan Barbu

Mormântul regretatului Pompiliu Manea

O dublă lansare cu dublă participare!

Poate cineva să creadă că am trecut Oceanul cu o săptămână în avans față de planificarea inițială, numai să fiu prezent la o lansare de carte (dealtfel, dubla lansare) la București? Așa am făcut și nu regret deloc, ba chiar mă bucur pentru premoniție, inspirație, îndemn lăuntric sau ce o fi fost – așa cum am relatat mai sus, s-a întâmplat că mi-am luat rămas bun de la doi mari prieteni, conducându-i pe ultimul drum. Cât de mult aș fi regretat dacă nu se întâmpla așa, dacă aș fi pierdut acea șansă ... Dar să revin la subiect !

Am fost martor la o lansare de cărți de neuitat, de necrezut, de neimaginat. Eroul, nimeni altul decât colegul nostru, membru de Onoare al ACSR, poetul Theodor Răpan !

Evenimentul literar de excepție, lansarea cărților **PAS ÎN DOI. De trei ori 33 + 1 Icosonete** și **PUR ȘI SIMPLU. 154 Contrasonete** (Editura « Semne », cu opere grafice de Damian Petrescu 2014 și 2015) a avut loc pe 15 iunie, la CENTRUL SOCIO-CULTURAL « Jean-Louis Calderon » din București. În ciuda căldurii aproape sufocante (sala în care se țin evenimentele culturale se afla într-un fel de pod de casă boierească) cred că au participat la eveniment în jur de 200 de iubitori de poezie adevărată.

Prof. Alexandrescu Vladimir a fost moderatorul lansării-spectacol la care a « cântat poezie » poeta Alexandrina Chelu de la Filarmonica Rock Oradea, împreună cu tatăl dânzei Florian Chelu Madeva, «cantautor» și compozitor. Înălțătoare momente muzicale! Cunoscutul, inegalabilul și mereu tânărul actor **Florin Piersic** a fost la înălțime, improvizând glume bune, un adevărat spectacol de virtute actricească!

Au vorbit elogios despre poetul Răpan și opera lui următorii:

Elena Scurtu - directoarea Centrului Cultural "Calderon"; Prof. univ. dr. Ioan Dodu Bălan - critic, istoric literar; Emil Lungeanu - poet, prozator, eseist, critic literar; Aureliu Goci - critic literar;

Florin Piersic la *Calderon*

Nicolae Dan Fruntelată – poet (L-am admirat la o lansare de carte la Sadoveanu – LAMBRETTA, editura *SemnE* - și sper să colaborăm pe viitor); Geo Călugăru - poet; Nicolae Matcaș, Prof. univ. dr., poet/sonetist, fost Ministru al Învățământului al Republicii Moldova; cunoscutul și unanim apreciatul scriitor Florentin Popescu, critic literar și editor la "Bucurestiul Literar și Artistic"; Eliza Roha, scriitoare și Viorel Martin –bun epigramist.

A fost o după amiază de sărbătoare pentru poezia românească, a meritat din plin efortul de a fi prezent la eveniment și îi urez Maestrului Theo Răpan multe succese în continuare !

NOTA: În urma articolului meu "*Semiți și antisemiți la Montreal*" publicat în numărul trecut al revistei, am primit mai multe cuvinte de apreciere de la diferite personalități, cărora le mulțumesc. Public la pagina 128 comentariile distinsului scriitor medic Dimitrie Grama din Malta, împreună cu mulțumirile mele! A.C.

Alex Cetățeanu la *Calderon*

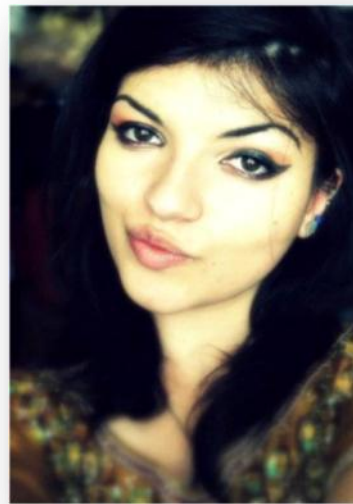

La "Sadoveanu" lansarea cărții "Lambretta" de Nicolae Dan Fruntelată

La "Calderon" dublă lansare - Theodor Răpan

Alina AGAFIȚEI

VERSURI

Subliminal

ți-am promis că
te voi aștepta la celălalt
capăt al firului
-
acolo sunt.
încă,
te aștept
fără alo

doar cu respirația tăiată,
cu capul plecat,
și un nod în gât
-
totuși
la ce fel de capăt
de fir te-ai dus?

Reîntregirea

I
oamenii aleargă,
pe trecerea de pietoni, pe sub lumini
de lună și becuri stradale
aceste policandre din săli de bal
numite orașe
cu mult zgomot pe fundal, în căști,
oamenilor li se zbate puricele
numit inimă, pulsând tot mai rapid,
el aproape că sare peste toate zebrele
își imaginează că trece peste pământul roșiatic
al Africii, de fapt e doar griul
trotuarului bătătorit de pași umezi –
oamenii aleargă, continuu, incontrollabil,
încercând să epuizeze puricele pe
sub lumini de policandre în asfințit sau
în noapte târziu, ei își caută
diminețile pierdute ale propriilor vieți.

II
apoi, unii oameni se ascund între
cearșafuri albe, se pun la somn ca niște
bibelouri de porțelan, nestingherite.
uneori ei visează că devin sfinți, că
își umplu casele cu icoane
chiar dacă le place stilul minimalist
ei zic: credința nu mi-o poate lua nimeni -

unii oameni dorm, în timp ce alții pleacă
la muncă, ascultând zgomotul orașului surd
iar li se zbat puricii pe sub pielea străvezie,
când zebrele le apar în cale
e un fel de ritual, în care pașii nu mai ascultă
de nimic și nimeni.
să simți adierea autobuzului care trece
pe lângă tine la 2 cm distanță -
atunci puricele se face și mai purice.

III
când oamenii nu mai visează că pot
deveni sfinți, ei cred în păcat
își leapădă corpul pe trotuare,
precum șerpilor renunță la propria-și piele.
din bibelouri porțelane, se metamorfozează
până când și pistruii lor încep să
miroasă a alcool, înțepător și bun
de pus pe răni în diminețile în care
oamenii nu mai aleargă -
după nimeni, nici măcar după ei înșiși
căci au aruncat cu pământ roșiatic
peste stafii, îngropându-le în cearșafuri
atunci, dar abia atunci
puricii se pot pune la somn, lăsând
zebrele să fie trecute doar de
ecourile pașilor umezi, ale oamenilor

care au încetat să alerge.
pe sub lumini de lună sau de becuri,
policandrele scufundă sălile de bal

în răsăritul dimineților în care
oamenii și-au regăsit propria-și viață.

Fundația

mami, ai uitat când mi-ai zis
te-a zgâriat pisica?
cum să ajungă pisica, mamă
până la al doilea strat de carne,
acolo unde s-au ascuns licurici noaptea
ca să am eu epidermă strălucitoare?
nu ai înțeles nimic, mamă
din tot ceea ce am făcut
pentru tine, pentru noi
ca să avem ceea ce fotografiile
numesc familie
ai stat în picioare ca pe ace,
ai muncit pentru ceea ce credeai
că mă mulțumește
nu ai ajuns niciodată
să mă cunoști, mamă
și asta pentru că
tu mereu ai crezut
că m-a zgâriat pisica
pe brațe, pe suflet
pisicile, mamă, nu știu
să vorbească
probabil că de asta nu m-ai înțeles
nici pe mine.
Tati,
nu avem nimic în comun, tati
nici măcar ochii tăi nu sunt ai mei
nici buzele, nici epiderma ta uscată
chiar și păcatele noastre sunt
diferite
eu nu ți-am cerut să mă naști,

dar tu ai vrut să te simți
Bărbat
așa că mi-ai zis ani în șir
băiatul lui tata
fără să știi că eu
nu eram nici măcar fata ta.
nu avem nimic în comun, tati
ai fi vrut să port
sexul tău între picioare
să-l plimb prin lume, făcând femeile
să sufere din iubire
nu am făcut pe nimeni,
să plângă pe trotuare la miezul nopții
asta pentru că
nu avem nimic în comun, tati
când eu pășesc cu tălpile goale,
prin mahalaua orașului
tu te scufunzi în canapeaua din sufragerie,
și îți mesteci viața
ca pe o gumă veche
Tati, tu nu ai habar
că eu am vrut să mă sinucid,
când tu erai în camera de dincolo și
zăceai în propria-ți neputință
niciodată n-ai înțeles nimic
din ceea ce sunt eu
nu avem nimic în comun, tati
decât viața care ne trece
prin fața ochilor
uite, tati, se apropie
ne izbește.

Desen de Damian Petrescu

Mihaela ALBU

Convergențe

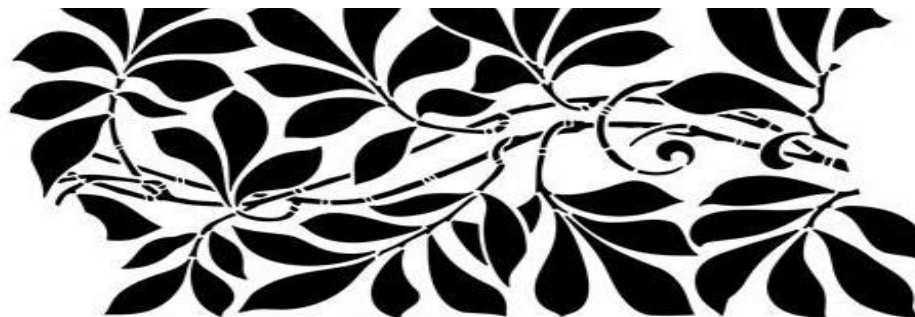
ASOCIAȚIA CULTURALĂ “CARMINA BALCANICA” a fost înființată în România cu scopul de a cultiva și promova ceea ce este specific - și cultural-definitiv - pentru spiritualitatea regiunilor sud-est europene. O mai bună cunoaștere culturală, reciprocă, între țările din acest spațiu poate avea și alte semnificații. Astfel, investigarea fenomenelor de spiritualitate proprii acestor teritorii, reprezentările multiple (uneori concurente) ar putea constitui nu numai o consolidare, ci și o sursă și un țel moral al unității europene. Iar aceasta poate oferi chiar un răspuns dat trecutului Europei.

În acest sens, prin proiectele inițiate (schimburi culturale și științifice, editarea unor publicații, promovarea culturii și spiritualității fiecărei zone prin diverse evenimente etc.), membrii fondatori ai asociației și-au propus să contribuie la conservarea și consolidarea dimensiunii identitare a spațiului cultu-

ral/balcanic sud-est european. Vom revela astfel permanent, printr-un dialog benefic, ceea ce este valoros, comun și ceea ce diferențiază fiecare cultură.

Unitatea în diversitate poate fi așadar motto-ul sub semnul căruia se vor iniția toate acțiunile Asociației. În plus, prin aceste acțiuni, ca și prin revista cu nume similar - Carmina Balcanica -, dorim să contribuim la o mai bună cunoaștere a acestui spațiu cultural de către Occident. De aceea, un al doilea motto al acțiunilor Asociației va fi ceea ce profesorul Mircea Muthu scrisese la un moment dat: *Aducând cu sine coabitarea celor trei straturi culturale - arhaic, medieval și modern - Sud-Estul poate ajuta Europa să-și reînvețe trecutul, și, nu în ultimul rând, să-și remodeleze proiectele de viitor.*

[Email:carminabalcanica@gmail.com](mailto:carminabalcanica@gmail.com)

Svetlana ALILUIEVA

DOUĂZECI DE SCRISORI CĂTRE UN PRIETEN (*Adevărul despre tatăl meu*)

*Traducere din limba rusă
de Nina Gonța*

Un cuvânt ...

Dăunăzi mi-am făcut ordine într-un dulap mai vechi. Demult nu cotrobăisem prin el. Într-un colț, am găsit o mapă veche, abandonată. Am deschis-o cu grijă. Un mănunchi destul de voluminos de foi luate la mașina de tipar de pe vremuri, în timp, îngălbenite. Le-am răsfoit cu interes. Erau cele 20 de scrisori ale Svetlanei Aliluieva, în limba rusă, către un prieten...

Un manuscris, se pare, Samisdat, citit de mine cândva și păstrat, ca prin minune, zeci de ani. A fost trecut și el, împreună cu lucrurile din tirul încărcat, peste Prut, în România, în 2001, la repatriere.

Ce comoară ascunsă în hârtii vechi pe care puteam, din greșeală, s-o arunc !

Am căutat pe internet și am citit multe articole la temă... De câțiva ani Svetlana Aliluieva este plecată în lumea celor drepti.

Svetlana Iosifovna Stalina a fost o scriitoare, al treilea copil și singura fiică a tiranului. Ea a cauzat un scandal internațional în 1967, prin refugierea sa în SUA.

După moartea lui Stalin, în 1953, Svetlana a adoptat numele de fată al mamei sale și a lucrat la Moscova ca profesoară și traducătoare.

La sosirea în America, a denunțat, într-o conferință de presă, atât regimul tatălui său cât și cel al

noilor lideri sovietici. Intenția ei de a publica lucrarea autobiografică „Douăzeci de scrisori către un prieten”, în 1967, totodată anul celei de-a 50 aniversări a „Marii revoluții socialiste din Octombrie”, a stârnit opoziția din Uniunea Sovietică, guvernul de la Moscova amenințând cu acțiuni. Conflictul diplomatic a fost aplanat prin amânarea publicăției controversatei cărți..

Pe internet, această polemică continuă și astăzi, de aceea așa și n-am găsit informații clare, dacă volumul a fost totuși vreodată publicat în limba maternă a Svetlanei, adică în limba rusă. Poate eu n-am știut cum să caut aceste informații...

Să fi rămas în... Samisdat? Nu cred. Oricum, nu contează.

Apoi am aflat: cartea a fost publicată la Londra, în engleză.

„Vreau să traduc acest manuscris în română ”, mi-am zis.

Astfel, nemaicăutând răspunsuri, poate le voi descoperi pe parcurs, m-am apucat să traduc „adevărurile” fiicei lui Stalin, după cum le-a numit însăși autoarea.

Ceva ... incitant !

Ce-a ieșit, judecați voi, cititorii acestor pagini...

Nina Gonța

Scrisoarea X

Ultima mea întâlnire cu mama a avut loc în ajunul morții ei, cu o zi-două înainte. M-a chemat în camera ei, m-a așezat pe canapeaua ei preferată (toți care au fost vreodată în Caucaz cunosc aceste tradiționale canapele) și mi-a băgat în cap, lung-lung, cum ar trebui eu să fiu și cum ar trebui să mă port. „Să nu bei vin”, mi-a zis, „niciodată să nu bei!” Era ecoul veșnicilor ei dispute cu tata, care obișnuia, după obiceiul caucazian, să ne dea să bem vin bun, de calitate, că „e sănătos”. În ochii ei însă acest lucru era un început de viciu care nu putea să aducă decât necaz. Se prea poate să fi avut dreptate, pe fratele meu, mai apoi, l-a distrus alcoolul...

În acea zi am stat mult pe canapeaua mamei. Deoarece întâlnirile cu mama erau destul de rare eu am memorizat acel ultim moment frumos, pentru totdeauna...

„Tu totuși mă iubești.”, i-a spus tatălui meu, pe care ea n-a încetat să-l iubească necătând la toate neînțelegerile dintre ei... Îl iubea cu toate puterile naturii ei de persoană care se îndrăgostește o singură dată în viață. Deși rațiunea și mintea se revoltau, inima i-a fost cucerită o singură dată și pentru totdeauna. În afară de asta, mama era o familistă, pentru ea avea o însemnătate extrem de mare soțul, copiii, purta o mare responsabilitate pentru persoanele dragi.

De aceea eu cred că n-ar fi putut să-l părăsească cu adevărat pe tata niciodată, deși în minte îi apăruseră astfel de gânduri. Dar să-l părăsească pentru totdeauna, puțin probabil... S-o numești o femeie ușuratică nu era cazul, prea era exigentă cu sine însăși.

O numeau „severă, prea serioasă”, necorespunzător cu anii pe care îi avea. Arăta mai în vârstă, pentru că era reținută, om de acțiune, dibace, nu-și permittea să-și dea frâu liber limbii.

Vizitele bunicii și ale Anei Sergheevna (din spusele dădacei) nu-i plăceau mamei anume pentru faptul că aceste două femei deschise la suflet și bune îi cereau să se destăinuie, să fie și ea sinceră. Pentru ele era ceva obișnuit să se plângă și să verse chiar și o lacrimă, mama însă nu suporta așa ceva. Această permanentă reținere, această feroce disciplină interioară, încordare, nemulțumire, iritare adânc ascunsă

înăuntru ființei ei care o încolăcea din interior ca o spirală, trebuia, în final, să se termine cu o explozie...Spirala trebuia să revină în poziția dreaptă... printr-o efortare... Așa și s-a întâmplat. Iar motivul n-a fost chiar atât de neînsemnat... deși n-a prea impresionat. Parcă „nici n-ar fi existat vreun motiv”, decât acele „nevinovate” cuvinte ale tatălui meu: ”Ei, tu ! Bea!” Iar ea, în fața întregii audiențe, doar a exclamat, i-a replicat:” Eu nu-ți sunt Ei !”, s-a sculat de la masă și a ieșit...

Înainte să moară, când a simțit că nu i-a mai rămas mult, dădaca mea a încercat să-mi povestească cum s-au petrecut toate... Se pare că nu voia să ia cu ea în mormânt, voia să-și curețe sufletul, să se spovedească. Ședeam cu ea pe o bancă în păduricea de alături, nu departe de vila unde mă aflui acum și scriu aceste rânduri, iar ea îmi povestea... de-a fir a păr...

Karolina Vasilievna Tili, econoama noastră, în toată dimineața o trezea pe mama care dormea în camera ei. Tata de obicei dormea în camera lui sau în cămăruța cu telefon de lângă sufragerie. În acea noapte el se culcase acolo, căci s-a întors foarte târziu de la acel banchet festiv, de la care mama a plecat mult mai devreme. Aceste camere erau departe de dependințele de serviciu, trebuia să înconjori, să mergi prin mai multe coridoare, cât și pe lângă camerele copiilor ca să ajungi la ele. Iar ca să ajungi în camera de lângă sufragerie unde se afla tata în acel moment, trebuia s-o iei la stânga, pe alt coridorăș...

Camera mamei avea vedere la parcul Alexandrovsc, către Porțile Troițsc.

În toată dimineața, ca-ntotdeauna, Karolina Vasilievna, după ce pregătea dejunul mergea s-o trezească pe mama...

Tremurând toată, ea a dat buzna în camera copiilor și a chemat-o pe dădacă, aproape că nu putea vorbi...

Mama zăcea lângă patul ei, toată în sânge, în mână - un mic pistol „walter”. Sunetul împușcăturii din astfel de armă e slab și de aceea n-a fost auzit de nimeni ai casei.

Corpul deja se răcise...

Două femei, copleșite de spaimă, de frică că din minut în minut ar putea intra tata, au pus trupul pe pat, l-au aranjat nițel. Apoi, tremurând și carnea de

pe ele, au fugit să sune pe cei care contau pentru existența lor, pe șeful pazei, Aveli Sofronovici, pe Polina Semionovna Molotova, prietena apropiată a mamei. De-ndată au apărut toți... Tata dormea în camera lui...

Mai târziu au sosit V. M. Molotov, K. E. Vorosilov. Toți erau zdruncinați, în stare de șoc.

În sfârșit a apărut și tata..."Iosif, Nadea nu mai este printre noi!", i-au spus.

Această variantă mi-a spus-o dădaca. Și eu o cred. Mult mai mult decât pe alții. În primul rând, pentru că a fost un om absolut simplu, aproape naiv. În al doilea rând, pentru că această relatare era o mărturisire a unui om în vârstă care-și aștepta sfârșitul, iar o femeie simplă, creștină, nu poate să glumească, să spună minciuni despre astfel de incidente.

Aproape la fel mi-a povestit despre tragedie și Polina Semionovna Molotova (Jemciujina), în aceeași perioadă. Era anul 1955. Polina Semionovna numai ce se întorsese din exil, din Kazahstan, unde a stat patru ani (1949-1953). A fost și ea prezentă la acel banchet de pomină, cu mama și cu toți ceilalți. Fusesse martorul scenei dintre mama și tata, dar, ca și alții, n-a dat mare importanță aceluia fapt. Polina Semionovna a plecat atunci odată cu mama ca să n-o lase singură. Ele au ieșit, de câteva ori au înconjurat Kremlinul plimbându-se, până când mama s-a liniștit. După ce și-a revenit, mama a vorbit despre treburile ei la Academie, despre perspectiva de a munci în viitor conform noii profesii, visul care o bucura, o preocupa.

Tata era un om dur, brutal. Îi era greu cu el, toți cunoșteau acest fapt, dar ei aveau nu puțini ani trăiți împreună, aveau o familie, copii, casă..."Pe Nadea atât de mulți o iubeau ! Cui să-i fi trecut prin minte astfel de sfârșit?! Firește, nu era o căsnicie ideală, dar oare există așa ceva?"...

„Când ea s-a liniștit complet, mi-a spus Polina Semionovna, ne-am despărțit pe la casele noastre, să dormim. Eram convinsă că totul a trecut, toate s-au rezolvat. Dar... dimineața am primit acea groaznică veste..."

Eu mi-amintesc foarte clar, cum în acea dimineață, dintr-odată, fără să fim preveniți, pregătiți, pe noi, copiii, ne-au dus la plimbare. Iar în timpul dejunului, Natalia Constantinovna, pe furiș, își ștergea lacrimile.

Ne-am plimbat, nu știam de ce, îndelung...Apoi ne-au dus la vila din Socolovca, o casă sumbră unde noi am început să mergem acum, din această toamnă, în loc de Zubalovo.

Nu știu de ce dar în vila Socolovca era trist, sala mare se afla jos, mereu în umbră, pestetot - colțuri, unghere și cotloane întunecoase, în camere – frig, neobișnuit, lipsea cu desăvârșire confortul. La sfârșitul zilei a venit la noi Klement Efremovici, a mers cu noi la plimbare, a încercat să se joace cu noi, dar... mereu îi curgeau lacrimi din ochi...

Nu mai țin minte cum mi-au spus de moartea mamei, cum am reacționat, poate că pentru mine încă nu exista noțiunea de moarte... Ceva am început însă să conștientizezi când m-am apropiat de clădirea unde acum se află Magazinul Universal (GUM), pe atunci acolo se afla o instituție de stat. În sala mare era expus sicriul cu corpul neînsuflețit al mamei, lumea venea să-și ia rămas bun...În acel moment eu m-am speriat groaznic, pentru că Zina Ordjonichidze m-a luat în brațe și m-a ridicat deasupra feței mamei, s-o privesc și să-mi iau „rămas bun”. Poate că anume în acel moment eu am simțit suflarea morții, căci mi s-a făcut frică, am țipat, aproape că am urlat și mi-am întors capul de la fața străină a mamei. Toată lumea s-a grăbit să mă scoată afară, m-au dus în altă cameră. Acolo nenea Aveli Enekidze m-a așezat pe genunchii lui, a încercat să se joace cu mine, m-a servit cu fructe... și eu... am uitat de... moarte...

La înmormântare nu m-au mai luat... Numai Vasili a mers.

Mi s-a povestit mai târziu, când deja devenisem matură, că tata a fost uluit, șocat, așa și nu înțelegea: de ce? De ce i s-a administrat această lovitură groaznică pe la spate? Era prea deștept ca să nu înțeleagă că întotdeauna sinucigașul, prin gestul său, vrea să „pedepsească” pe „cineva”: ”Iată, ca tu să știi...”. El a înțeles aceste lucruri, dar totuși nu ajungea la mintea lui, de ce i s-a făcut asta? De ce a fost pedepsit astfel?

Se tot întreba, îi întreba pe cei din jurul său: Nu a fost el atent? N-o iubea și n-o respecta ca om? Oare chiar este atât de important că el n-a putut s-o însoțească o dată – de două ori la teatru? Chiar e atât de necesar acest lucru?

Primele zile... a fost în șoc. Spunea că nici el nu mai vrea să trăiască (despre asta mi-a povestit vădu-

va lui Pavlușa care împreună cu Ana Sergheevna au rămas cu noi în primele zile și nopți după tragedie). Se temeau să-l lase de unul singur, căci era în stare critică. Uneori însă răbufnea în crize de răutate, de furie. Motivul? Mama îi lăsase o scrisoare de „adio”. Cred că o scrisese în acea noapte. Eu, e clar, nu am văzut-o niciodată. Se pare că a fost distrusă pe loc, dar scrisoarea a existat, despre ea mi-au relatat toți acei care au văzut-o. Scrisoarea era defăimătoare, plină de reproșuri și acuze la adresa lui. Dar nu era o scrisoare pur personală, era o scrisoare mai mult politică. Și, citind-o, tatei îi putea veni în minte gândul că mama numai de fațadă era, a fost, lângă el, dar de facto se situase în rândul opoziției acelor ani. Era zguduit de acest lucru, furios, de aceea când a venit la parastasul oficial să-și ia rămas bun, s-a purtat straniu. Când a ajuns lângă sicriu, n-a stat decât câteva clipe și parcă a avut o încercare de a împinge, cu ambele mâini, sicriul cu corpul neînsuflețit al mamei.... S-a întors brusc și a plecat.

La înmormântare... n-a mai fost.

Au petrecut-o în ultimul drum mulți: prieteni, rude, apropiați, cunoștințe. Mergea din urma sicriului și nașul ei de botez: Aveli Enukidze.

Tata a fost scos din ritm pentru mult timp.

Niciodată n-a mers la mormântul ei din cimitirul Novodeviciu. Nu putea, socotea că mama a plecat ca un dușman personal al lui.

Numai în ultimii ani de viață, cu puțin timp înainte ca el să moară, a început să vorbească cu mine despre acea tragedie, scoțându-mă din minți... Vedeam că tot caută și caută motivul și nu-l mai găsește. Uneori își îndrepta furia asupra unei „nenorocite, otrăvitoare” cărțului, pe care mama a citit-o înainte de moartea sa. Era o carte în vogă pe atunci, „Pălăria verde”. I-a rămas înfipt în minte că această carte ar fi putut s-o influențeze... Alteori se repezea cu învinuiri asupra Polinei Semionovna sau a Anei Sergheevna, sau a lui Pavlușa care îi adusese cândva acel pistol, mic, ca o jucărie. Tata mereu căuta în jurul lui, cine-i „vinovatul”, „cine i-a băgat în cap gândul de a se sinucide”. Poate că astfel spera să-l depisteze pe cel mai mare dușman al lui? Nu-și dădea seama că dacă n-a înțeles-o atunci, apoi peste 20 de ani nici atâta nu va putea înțelege, căci deja uitase aproape complet ce era, ce-a fost... mama. Bine, măcar acum își amintea de ea mai blând, uneori părea că îi este milă și chiar că n-o mai judecă pentru

fapta săvârșită.

În acele timpuri se împușcau des. Au terminat-o cu troțkizmul, se începuse colectivizarea, partidul era frământat de lupta dintre grupări, exista încă opoziția. Unul după altul își puneau capăt zilelor eminenți activiști de partid. Recent se împușcase Maiakovski, încă nu se stinsese informațiile despre fapta lui... Eu cred că aceste toate luate în ansamblu nu puteau să nu lase o amprentă puternică în sufletul mamei, care era un om extrem de emotiv, impulsiv. Tot cei din neamul Aliluiev erau deosebiți, delicați, aveau temperamentul nervos, naturi active: firi artistice, nu de politicieni.

Pușchin scria: „La căruță nu poți înhăma un cal și o gingașă căprioară”.

Totul se explică prin faptul că mama toată viața și-a trăit-o sub cupola sentimentului, conform legii simțurilor. Logica caracterului ei era o logică... poetică.

Nu spunea Maiakovski înainte să moară? „Nu mă avânt să zbor, nu beau otrăvă, arma la tâmplă nu pot s-o pun...și să trag...”

Dar, spunând toate acestea, anume așa a și făcut...

Astfel de lucruri nu se planifică din timp...

Femeie rațională, cu mult intelect, tata respecta la ea toate aceste calități. Până la moartea ei, el a considerat-o unul din cei mai credincioși și mai apropiați prieteni ai săi.

În acele vremuri oamenii în genere erau de o sensibilitate, o emoționalitate și o sinceritate aparte. Dacă li se răsturnau cumva principiile, se împușcau... Cine mai procedează în prezent astfel? Cine se raportează atât de înflăcărat acum la viața lui, la concepții, la atitudini, la opiniile lui și ale altora, ale dușmanului lui, la posibilitatea sau imposibilitatea de a săvârși un lucru sau altul? Suflul neîncrederii, a neputinței i-a cuprins în prezent pe toți: indiferență, pasivitate față de cele sfinte și importante...Cumva, cumva să supraviețuim...

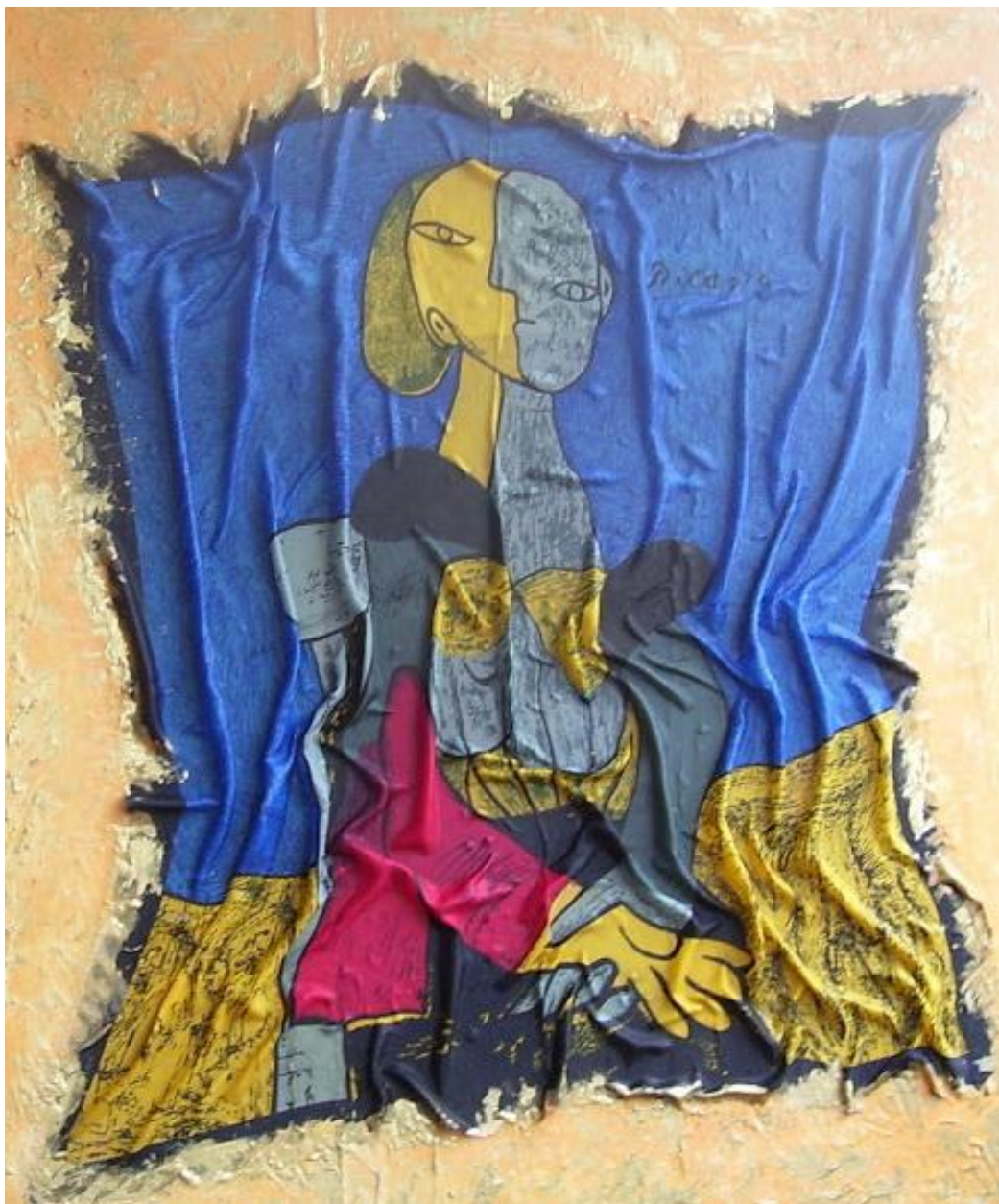
Pe vremea mamei mele oamenii însă trăiau absolut diferit. Iar mama a fost copilul acelor vremi. Poate dacă nu era atât de tânără, tragedia nu i s-ar fi întâmplat. Dar la 31 de ani nu-i venise încă perioada chibzuinței, a simțului treaz și rece.

Uneori rămân pe gânduri și mă întreb: oare ce soartă ar fi avut în continuare, dacă nu murea atunci, în 1932? Și-mi răspund tot eu: n-o aștepta nimic bun. Mai devreme sau mai târziu, avea să se

regăseacă în rândurile inamicilor lui tata. Este de neconceput că ea ar fi tăcut, văzând cum unul după altul sunt lichidați cei mai buni prieteni ai lui tata: N.I.Buharin, A.S.Enukidze, Redens, ambii Svanidze.

N-ar fi putut suporta aceasta, niciodată.

Poate că destinul i-a dăruit, i-a rezervat această moarte care a scăpat-o de alte mari nenorociri, de alte dezamăgiri și necazuri ! Fiindcă ea, o „gingașa căprioară”, n-ar fi putut să prevină toate aceste nenorociri, dar nici să tacă, să nu se împotrivească...

Dora Groza - *Playing with Picasso*- silk on wood 120/80cm

Dana ANADAN

Un florilegiu spiritual la Cenaclul Românesc “Mircea Eliade” din Denver

În însoțita zi a Duminicii Floriilor, Cenaclul Românesc de la Denver, Colorado, proaspăt intitulat “Mircea Eliade”, în amintirea vizitelor pe care scriitorul-savant român le-a făcut la universitatea din vecinătate, a organizat o interesantă reuniune culturală, propunându-și evocarea a două personalități de anvergură națională, pe profesorul de estetică Liviu Rusu și pe scriitorul –filozof Lucian Blaga. În deschiderea reuniunii, găzduită în Sala socială a Bisericii Sf.Dimitrie cel Nou, prof. Sebastian Doreanu, ca inițiator al cenaclului, a anunțat cărțile trimise din țară de scriitoarea Ana Hâncu, placheta de versuri *Oglinda sinelui* și volumul de proză scurtă *Amfora cu vise*, ca apoi să facă lansarea absolută a cărții *Lucian Blaga și ultima lui muză. Dialog în trepte*, (Editura Technomedia Sibiu, 2015), semnată de Anca Sîrghie, tocmai sosită din țară și prezentă la eveniment. În expunerea sa privind conținutul cărții bazate pe un dialog în trepte, Sebastian Doreanu a subliniat frumusețea și rodnicia prieteniei spirituale pe care Lucian Blaga a avut-o pentru Elena Daniello, ultima sa muză inspiratoare, care a păstrat cu strășnicie un adevărat tezaur de manuscrise și lucrări dactilografiate, multe dintre ele purtând dedicațiile autorului pentru Elena. În vremurile tulburi ale obsedantului deceniu al VI-lea din secolul XX, ele fuseseră încredințate de poet familiei de prieteni Leon și Elena Daniello. Din dialogurile prietenești susținute de autoare cu Elena Daniello se desprind aspecte inedite ale dramatismului situației în care se afla Lucian Blaga ca scriitor interzis. Este o carte- document, în care apar personalități interesante, intelectuali români în perioada cea mai acerbă a comunismului. Dar acesta este numai fundalul politic pe care se proiectează o

incredibilă poveste de iubire.

Moderatoarea reuniunii, prof. Simona Sîrghie, a anunțat punctele următoare din program. Un program valoros prin musafirii săi de vază, un program bogat, cu momente interactive, susținute de membrii cenaclului. Un program de zile mari!

Anunțat în reușitul afiș al manifestării, momentul evocării personalității lui Liviu Rusu a beneficiat de prezența emoționantă a fiicei profesorului clujean, doamna Cristina Popescu, împreună cu fiii dânzei, Radu și Ioana, fiecare dintre ei prezentând personalitatea profesorului din unghiul aparte al propriilor amintiri de familie. Cristina a re trăit vremea copilăriei sale, atât de plină de privațiuni și umilințe. La ele era supus în primul rând prestigiosul profesor, care luase Doctoratul la Universitatea Sorbona din Paris, dar avea să fie prigonit de la Catedra de Estetică, întocmai lui Lucian Blaga, obligați după 1948 să activeze ca bibliotecari. Abia după 12 ani, Liviu Rusu va fi re primit la catedră, dar lipsurile materiale aveau să stăruie în viața familiei sale. Latura profesională a fost pusă în evidență de fostele studente Elena Vasiliu și Anca Sîrghie, care au creat un nou moment emoționant cu rememorările lor.

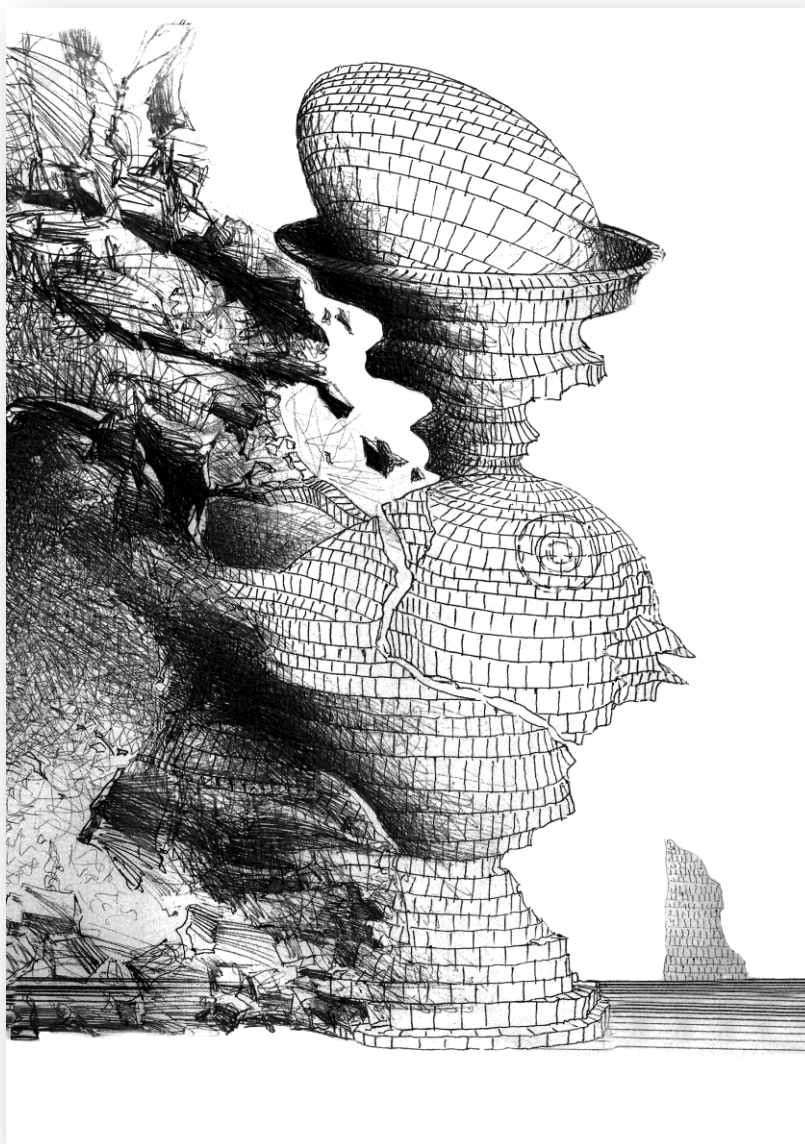
În partea a doua a reuniunii, Anca Sîrghie a prezentat rezultatele unei cercetări îndelungate privind biografia lui Lucian Blaga, dânsa expunând câteva aspecte inedite pe baza dialogului ei din perioada 1996-2010, cu prietena ei Elena Daniello, ultima muză inspiratoare a poetului. Vizionarea peliculei realizate de Anca Sîrghie în 7 iulie 1998 la Cluj, intitulată *Elena Daniello sau amintirile unei muze despre Lucian Blaga*, a impresionat participanții prin ineditul mărturisirilor făcute de cea căreia genialul creator îi împărtășa în ultima decadă a acti-

vității și vieții sale grijiile și neliniștile cauzate de un regim politic opresiv. Deși se spune că în perioada interdicției din 1948 până în 1961 Lucian Blaga a scris cu mare hărnicie tot atât de mult cât însuma creația sa publicată anterior, nimic nu a mai putut vedea lumina tiparului. De aici, importanța păstrării cu strășnicie a tot ce completa creația blagiană, preocupare în care Elena Daniello a jucat un rol cardinal.

Momentul cel mai așteptat de membrii cenaclului a fost recitalul lor, cu o selecție a poeziilor din ciclul *Vară de noiembrie* pe care Lucian Blaga le-a scris, inspirat de ultima sa muză, (anume *Risipei se dedă florarul, Anotimpuri, Descântec, Caut nume, Frumusețe, Solstițiul grădinilor, Andante, Poveste,*

Primăvara, Sonata lunii, Bocca del Rio, Pădureanca, Aripă de argint etc.), precum și de Rodica, fiica acesteia, căreia poetul i-a dedicat *Catrenele fetei frumoase*.

Participanții la acest regal de poezie blagiană, care și-au îmbogățit cunoștințele despre viața unor personalități importante ale culturii române, vor reveni cu același entuziasm la reuniunile viitoare ale Cenaclului Românesc "Mircea Eliade", ce reușește să traseze punți trainice între fenomenul literar din țară și setea de cunoaștere a conaționalilor din diaspora americană.

Desen de Damian Petrescu

Lia - Maria ANDREIȚĂ

La cântatul cucului

Dobrița aduna snopii în clăi. Se terminase secerișul. A doua zi le venea rândul la batoză. Dar, ce să te faci, de dimineață se așezase un vânt care adusese un nor negru, ce se tot lăsa înghițind câmpia, ca un clopot uriaș. Mergea aplecată, de frică să nu-i atingă basmaua, așa mult coborâse norul – și încă nu se oprea. Vântul se întetise, îi smulgea snopii din brațe, amenințându-o cu rafale gata s-o pună la pământ. Alerga, orbită de pleava săltată în fuioare spre cer, ca niște copaci fără crengi. Se apropia de capătul celălalt al miriștii, când clopotul se sparse peste câmpia plină de praf. Cei câțiva snopi, rămași răzleți, ședeau răstigniți sub ropotul apei care curgea din cer. Femeia se strecură, cu ușurința vietății câmpului, sub claia de snopi. Era bun adăpostul; învățase de copil să așeze snopii în așa fel, ca ploaia să nu-i ude decât pe cei din vârf, apa scurgându-se pe margini. Sfântul Ilie se plimba cu trăsura pe cer și, din când în când, pocnea cu biciul pe lângă roțile caleștii. Un fulger puternic luminează pădurea Negoiasca, despicând un copac uriaș, adus ofrandă Sfântului, pentru apele slobozite.

Fătul se mișcă în pântec, nemulțumit de înghesuiala în care-l adăpostise maică-sa, ori poate speriat de tunetele care zguduiau câmpia luminată de bicele fulgerelor. Furios, Sfântul nu se mai oprea. Cât fusese pământul de însetat, i se umpluseră toate crăpăturile, iar apa băltea acum pe loc. Șuvoaiele descoperiră o gură căscată în marginea adăpostului – și năvăliră în ea cu repeziciune. Dobrița se sperie și se trase mai în spate. Dar gura nu se sătura; parcă

se și căscase mai mult – continua să înghiță apa. Dacă nu ar fi fost acest nesaț, al unei arătări nevăzute, din adâncul pământului, șuvoaiele s-ar fi revărsat în adăpostul ei de-ar fi înecat-o, luând-o la vale cu snopi cu tot. Să fi fost o oră de când băierile cerului se rupseseră, de amestecul de apă și foc, de tunetele care clătinau sprijinul pământului, amenințând viețuitoarele. Deodată, liniștea cuprinse Universul.

Dobrița se târî, în genunchi – și ieși de sub snopi. Din gura orizontului zâmbea un curcubeu. Pădurea Negoiasca fremăta bucuroasă sub razele soarelui. Stejarul de la Puțișor era culcat; un trăsnet se izbise de el. Pământul înghițise toată apa. Dobrița ridică snopii scăldați de ploaie și-i rezemă unii de alții, câte trei.

Se întoarce spre drum, dar pleava și noroiul i se lipeau de tălpi. Înainta greu. În jur, plutea o stare de fericire. Păsărelele ieșiseră din ascunzișurile lor, cântând și dansând sub cerul înseninat. Printre ele, căpătă curaj și un cuc care, cu glasul nu prea răgușit, completă cu refrenul lui. La cântatul cucului, femeia se sperie. Știa că, de obicei, el cântă doar până la Sânziene, când acestea îi leagă vocea. Uneori, ele se îndură și-l mai îngăduie puțin timp, dar cântecul lui, de data aceasta, este prevestitor de rău.

Dobrița se închină și spuse Tatăl nostru de mai multe ori, până ajunse la drum. La capul locului, văzu o căruță venind din vârful dealului. Era Mârțan cu nevastă-sa, care opriră și o luară până în sat.

Acasă, bărbatul împreună cu celelalte

ajutoare ale familiei se întorseseră cu secerătoarea din luncă, unde mai aveau patru pogoane, tot zestrea ei, ca și cel de pe care strânsese ea snopii. Pe luncă, din cauza revenelii pământului, grâul se cocea mai târziu, de aceea îl lăsaseră la urmă. Se așezară la masă și povestiră cum scăpaseră de potop. Abia reușiseră să mai treacă podul, înapoi. Apele Argeșului izbeau în buza lui, să-l dărâme. Secerătoarea a trebuit sprijinită din părți, că avea joc – și dacă s-ar fi clătinat într-o parte, ar fi tras după ea, în mijlocul apei, căruța și caii. Toți au făcut rugăciuni – și Dumnezeu s-a îndurat și i-a dus teferi pe malul celălalt. Soacră-sa strânse rufe de pe culme, pe care soarele le uscăse a doua oară.

Seara, în pat, bărbatul căzu mort de oboseală și începu să sforăie. Pe Dobrița nu o lua somnul. Îi sta în ochi crăpătura aia ce înghițise șuvoaiele de apă, din care parcă așteptai să iasă, sătul, balaurul din fundul pământului.

Dar cel mai mult o îngrijora cântecul cucului, auzit acum, după Sânziene. Să fi pățit ceva copilul, că a stat atâta timp pitulată, sub claie, să se fi transmis frica ei și lui?... – o măcinau tot felul de întrebări.

Când cântară cocoșii de miezul nopții, spuse ultima rugăciune – și adormi.

În ziua treieratului, ceilalți membri ai familiei hotărâră s-o protejeze; să rămână acasă, să facă mâncare pentru oamenii de la arie și s-o aducă acolo. Pentru această zi, se pregătea mâncare bună; altfel, oamenii luați cu ziua te făceau de răs în tot satul – duminica, stând de vorbă pe la porți. Se sculară de noapte, prinse soacră-sa un cocoș, pe care-l tăie bătrânul – și plecară să care snopii.

Dobrița dădea zor să fie gata până-n prânz cu pâinea și bucatele, că-i mai lua și drumul aproape o un ceas. Frântă de graba de acasă, își puse cobilița cu găleata cu ciorbă în față și căldărușa de aramă plină cu tocană, în spate. Era prânzul, soarele îi topea creștetul capului. În cealaltă mână căra traista cu două pâini mari, calde. Copilul părea nemulțumit, dădea tot felul de semne, în pânțele.

Oamenii se înghesuiră sub batoză, că umbră nu mai era pe nici o parte, soarele se oprise deasupra lor – și-i învăluia. Dar ei erau obișnuiți – și goliră cu repeziciune străchinile cu mâncare. Băură cu poftă apa rece, adusă de Stănică de la puțul lui Dedeciu. Le dăduse mult de furcă ploaia aceea repezită. După

ce-au cărat snopii, s-au dus cu gălețile să adune boabele scuturate pe locul unde fuseseră clăile.

... Se apropia culesul viei. Strugurii aveau culoarea chihlimbarului. Se pregăteau butoaiele, se desfundau, se păpureau, iar Dobrița clocotea apa în cazan ca să le opărească și să le acopere cu țoluri. Dar nu apucă să termine, că niște junghiuri o cotropiră. Cei doi bărbați lăsară ciocanele și papura și o duseră în casă. Soacra păstra o cameră curată ca un pahar; acolo nu pătrundea nici musca. În această odaie urma să aducă pe lume Dobrița, la apusul soarelui, după trei ceasuri de chin, un băiețel dolofan și vesel.

Moașa, când îl înfășă, bucuroasă că scăpaseră teferi și mama și copilul din așa încercare, făcu un fel de prevestire: „Ministru va ajunge, că e țănoș și mândru”. Băbele din jur, care o încurajaseră pe Dobrița să treacă durerile facerii, izbucniră toate în răs, cu păhărelul de țuică golit. Soacra dădu unul mai măricel moașei – și le turnă celorlalte din nou. Un amestec de țuică și niște ierburi amărui îi dădură și mamei.

Moașa făcu cele necesare pentru îngrijirea femeii care, epuizată de efort și încălzită de băutura primită, ațipi.

Muierile ieșiră în curte, la masa de sub nuc, unde-și depănară amintiri de la nașterea copiilor lor, până spre miezul nopții.

Târziu, în noapte, Dobrița se trezi, răvășită de un vis. Se făcea că în vreme ce era în pat, iar copilul în albiuță, la masa de sub fereastră, pe cele trei scaune ședeau trei ființe, nici fată, nici femeie – având câte ceva din amândouă – cu chipurile prelungite într-o ceață, în care vederea Dobriței nu mai pătrundea. Prima, care părea cea mai mare dintre ele, ținea într-o furcă la brâu, un caier de lână albă, din care torcea fir cu un fus răsucit în mâna dreaptă. În vreme ce trăgea firul, murmurând niște vorbe pe care mama nu le înțelegea. Cea din mijloc, a doua, care rămăsese până atunci nemișcată, luă firul și începu să-l depene, urzindu-i copilului soarta. Avea fața scaldată în lumină și făcea cu plăcere trebușoara aceasta, încât nu s-ar mai fi oprit, dacă nu intervenea a treia, cea mică, nemailăsând-o să termine firul. Supărată, ea vorbi mai tare, de auzi și Dobrița câte ceva.

Uitându-se la sora cea mare, îi zise cu reproș:

„Ce-ai făcut, sora mea, ai încurcat caierele, ai luat lână albă; de-ai fi folosit codină, mai mergea, dar tu ai luat lână mătăsoasă, care este pentru alte planete. Iar tu, surioară – și se uită la mijlocia – văzând lâna albă, ai uitat că ești pe Pământ și i-ai țesut atâta fericire, că nu o să aibă din ce să și-o procure. Eu, cu firul vostru, după lungimea lui, puteam să-i dau 90 de ani, dar nu are din ce să-și ducă viața până atunci, după cum i-ai țesut-o tu, așa că”... – și puse vârful foarfecii la 70. Moartea luă restul firului și-l înapoie ursitoarei mari, să-l pună în caier, ca să-l returneze următorului venit pe lume. Când deschise ochii, Dobrița văzu una din perdele că se unduia, apropiindu-se de coarda ferestrei, de unde nu se mai clintea. Afară nu bătea vântul, în casă nu era curent – și nici un lucru nu fusese schimbat de la locul lui.

Mama își luă copilul în brațe, îl privi lung, încercând să descifreze tainele acelui vis.

Nu avu curaj să povestească nimănui, nu cumva să strice urzeala fericită de care auzise. Pe măsură ce copilul creștea, i se contura gustul pentru lucruri frumoase – de îmbrăcat, de încălțat. De mic, îi plăcea să meargă cu părinții la petreceri, la nunți, la botezuri. La școală a vrut ghiozdan din piele. Evoluția lui ca elev nu a înțeles-o nimeni: nici părinții, nici profesorii. În general, nu învăța, dar avea lecții pe care le știa foarte bine, deși pe cele care ședeau la baza înțelegerii celei pe care o știa, nu le aprofundase. La istorie sau la geografie ar mai fi fost de înțeles, dar la matematică era peste puterea minții normale să înțeleagă de ce i-a plăcut lecția respectivă și cum de-a înțeles-o, el având nenumărate goluri anterioare.

Îl incomoda disciplina. Cu studiul s-a oprit odată cu terminarea liceului. Iubea banii, în măsura în care cu ei își procura fericirea în ziua respectivă; adică, un trai bun. A încercat mai multe servicii. Rămânea într-o întreprindere până când se iveau un șef care să-l șicaneze cu disciplina sau cu norma. Atunci, chiar în mijlocul zilei, pleca definitiv din locul acela.

Era frumos și chipeș, așa cum îl observase moașa la naștere.

Fetele se țineau după el, dar i se dusesese vorba de cheltuiitor și leneș. Toate își ascultară părinții, numai Frusina, pe care ursitoarea mijlocie o prinsese în țesătură, le spuse părinților: „Eu mă duc

cu el, chiar dacă m-ar ține numai trei zile lângă el, voi rămâne fericită pentru tot restul vieții”. Și părinții n-au avut ce-i face. S-a dus oarbă, după el.

Dobrița – soacră mare, acum – a primit-o cu bucurie, ca pe o zână bună, care i-ar fi putut schimba, în bine, fiul. Le-a făcut nuntă mare. În câteva duminici, însă, ginerică mănca banii de la nuntă, în târg, întorcându-se cu lăutari și fripturi pentru cei de acasă. La Filatură, nou-înființată în zona lor, s-au angajat amândoi; dar după trei zile, el a renunțat. Ea a rămas să muncească și să-i pună-n palmă banii, bucuroasă, la sfârșitul fiecărei luni.

Bunicii se prăpădiseră de mult, iar de vreo săptămână se pregătea și tatăl lui să-i urmeze pe cei duși. Satul îmbătrânise; nu mai erau nici vecinii de altădată. Cei din fața casei muriseră acum doi ani, iar copiii, care locuiau la oraș, au vândut unor ursari. Cei din spatele casei plecaseră la Pitești, de unde le era nora, făcându-și acolo rostul. Și cum lumea nu mai avea bani, cine să cumpere și casa din spate? – tot niște ursari.

De când fabrica la care lucra Frusina se desființase, nu le mai ajungeau banii – și începuseră să împrumute de la cei doi vecini. Fiul vânduse averea părinților, pământul din câmp și, rând pe rând, locurile de casă. Îi mai rămăsese curtea, destul de mare. Când cel bătrân trăgea să moară, vecinii din față mutară gardul în talpa prispei, scutindu-i de datorie. Dobrița tocmai se întorcea cu niște medicamente de la dispensar, când văzu că trebuie să treacă pe sub streșina casei, ca să ajungă la ușă. Nu mai putu să rabde; se așeză pe prispă, zicându-și cu amărăciune: „Niciodată să nu uiți vorba bătrânească; din bătrâni se știa că atunci când auzi cucul după Sânziene, ți se vestește necaz. Auzeam, eu, pe la nunți, lăutarii cântând un cântec în care cucul era blestemat: „Cucule, picați-ar limba / Că m-ai despărțit de mândra / Și nu mai despărțit bine / Că tot vine pe la mine”... Eh, dar ziceam că e o glumă de dragoste. Mă pișcase pe mine gândul că de copil era vorba, dar dacă l-am născut întreg și frumușel?... E drept, nu am avut pe cine face inginer, dar aveam avere. De unde să știu că o să ajungă ursarii pe prispa mea! Că mai bine murea de falcariță, cum îmi muriră ceilalți doi, de dinaintea lui, care abia au trăit șapte zile”...

Femeia intră în casă și nu-i spuse bărbatului de

mutarea gardului; îl lăsă să-și de-a sufletul în liniște.

Pentru înmormântarea părinților au fost împrumutați de ceilalți vecini, care au adus și ei gardul sub streșina din spate. Frusina, chiar și în aceste condiții, tot îi călca pantalonii la dungă.

Cu vreo săptămână înainte să împlinească 70 de ani, simți că îl părăsesc puterile. Femeia îl rugă să aducă preotul să-l spovedească. El primi propunerea – și preotul veni în ziua de 8 septembrie, de Sfânta Măria Mică, după slujbă. „Omor, dușmănie, invidie, ambiție, averi strânse necinstit?”... La toate întrebările, același răspuns: Nu. „Ai sufletul ușor ca un fulg” – zise preotul, și plecă.

Până seara, închise ochii. Frusina strigă la vecinii din spate, care se nimeriseră în țară – după ce haiduciseră prin cele Germanii și Franțe și Italii. Prin casa acestei familii de țărani cu renume în viața satului lor, ținută de Dobrița ca paharul, mărșăluiau

acum ursăresele, care o mutară pe Frusina în coșarul din spate, de îndată ce se întoarseră de la groapă; nu înainte de a-i băga sub nas o hârtie la semnat.

În biserică, preotul făcu o alăturare între cel din sicriu și un fermier care murise neîmpărtășit și fără lumânare, cu vreo trei săptămâni în urmă, luat de apele Argeșului. Dar acela lăsase jitnițele pline urmașilor. Bogatul și săracul, în fața morții sunt egali. Totuși, din comentariile preotului, cei doi nu erau egali: bogatul plecase cu bezna în suflet, nespovedit, pe când de cel fără griji lumești avusese grijă Frusina – și plecase împărtășit cu Sfintele Taine.

De pe harta satului se ștergea definitiv familia Dinișoaie, strivită odată cu casa de către cei doi vecini, ursari – care înghit satele de câmpie, precum colectivizarea odinioară.

*Negoești,
23 februarie 2015*

Ion ANDREIȚĂ

Cu Grigore Vieru, la Paris

Nu fac parte dintre cei care l-au cunoscut de mult și îndelungat pe Poet, deși citisem cam tot ce se publicase din poezia lui în țară, cu mult timp înainte de Decembrie 1989. Mi s-a părut a fi un sfânt, și tocmai de aceea nu am căutat cu orice preț să mă strecor în inima lui. Cele câteva întâlniri întâmplătoare, „de grup”, m-au convins cu atât mai mult să-l iubesc de la distanță, mai ferit și mai trainic, într-o tăinuită complicitate cu opera lui, așa cum te închini unui sfânt din Calendar, în singurătate, cu sfială, după ce i-ai cunoscut viața de martir.

Dar a venit (și) clipa fastă, pe care n-o puteam ocoli – și, mărturisesc, nici n-aș fi dorit. Grigore Vieru sosise la Paris, în primăvara anului 1999, cu un grup de scriitori din Basarabia. Trebuie, mai întâi, să dau o mică explicație: Mă aflam la Paris, în calitate de corespondent (voluntar) al ziarului „România liberă” (în redacția căruia lucram, de fapt, de aproape 20 de ani) ca însoțitor al nevastei mele, Lia-Maria Andreiță (doctor în Drept și artist plastic) diplomat al Ministerului Afacerilor Externe, în post la Ambasada României în Franța. Încă o explicație necesară: Împreună cu un francez, românofil și românofon, descoperit întâmplător (a cărui deviză este: „România nu-mi aparține, dar eu aparțin României”) Jean-Yves Conrad (mai târziu,

autor al unei cărți valoroase: „România, capitala... Paris”, apărută și la noi, la Editura „Junimea” din Iași; devenit doctor Honoris Causa al Universității din Suceava) – împreună, deci, cu acest prieten ad-hoc (și rămas pe viață) editam, în condiții grafice modeste, publicația bimestră „Scrisoare din România” („La lettre de Roumanie”) în franceză, în care cele două pagini din mijloc erau consacrate fraților de peste Prut: „La carte postale de Bessarabie” („Carte poștală din Basarabia”) și „Telex de Bucovine”. Până să-l fi întâlnit, la Paris, pe Grigore Vieru, noi pusesem drept moto secțiunii despre Basarabia celebrul și înduioșătorul citat: „Si l'un de nos rêves a été on est de parvenir jusqu'au Cosmos; j'ai personnellement rêvé de traverser le Prut” („Dacă visul unora a fost ori este să ajungă în Cosmos, eu viața întreagă am visat să trec Prutul”) – alături de zicerea lui Eminescu: „Prononcer le nom Bessarabie est une protestation contre la domination russe” („A pronunța numele Basarabia este una cu a protesta contra dominației ruse”).

...Și, cum spuneam, a venit clipa. La invitația profesorului (basarabean, de origine) Valeriu Rusu, de la Universitatea din Aix-en-Provence (Departamentul Filologie Romanică și Română) au sosit în Franța câțiva scriitori de la Chișinău: poeții Grigore Vieru, Ion Hadârcă, Iulian